

Lätt om odling

Nr 45 • Gröna punkter för miljön
– om miljödiplomering

Miljö- och klimatfrågorna är mer aktuella än någonsin. Miljön angår oss alla. Koloniträdgårdarna är betydelsefulla inslag i den gröna miljön i städer och tätorter. Även om våra koloniträdgårdar kan tyckas vara en liten del i det globala perspektivet är ändå kolonin en plats där vi har möjlighet att påverka och dra vårt strå till stacken. Koloniträdgårdarna bör vara ekologiska förebilder och bidra till en hållbar utveckling i samhället. Koloniträdgårdsförbundet har därför antagit regler för att miljödiplomera koloniträdgårdsföreningar.

Varför ska föreningen miljödiplomeras?

Med miljödiplomet vill förbundet lyfta fram koloniträdgårdar som ekologiska föredömen och samtidigt uppmuntra föreningens medlemmar till aktivt miljöarbete.

Miljödiplomet blir det synliga beviset på att föreningen tar miljöfrågorna på allvar. Diplomet är även ett viktigt ansikte utåt för föreningen.

De grundläggande tankarna i miljödiplomeringen är att

- utnyttja resurser effektivt och minimera användningen av ändliga resurser
- minimera spridningen av miljöskadliga ämnen
- värna naturens mångfald och kretslopp
- skapa en god livsmiljö

En gemensam grund

Miljödiplomeringen omfattar odling, biologisk mångfald, energi, material, transporter, vatten och avlopp.

Grunden i diplomeringen är en obligatorisk nivå som är gemensam för alla föreningar. Vissa regler gäller gemensamma åtaganden/åtgärder i föreningen, andra gäller de enskilda medlemmarna.

Uppfyller föreningen samtliga regler på den obligatoriska nivån får föreningen sitt första diplom. Utifrån föreningens förutsättningar kan man gå vidare genom att samla poäng inom de olika områdena och erhålla brons- silver och gulddiplom.

Utgiven av

Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar

Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-556 930 80

e-post: kansli@koloni.org • hemsida: www.koloni.org

Ta kontakt med styrelsen i din förening eller med förbundet om du vill sätta dig närmare in i reglerna.

Verka för en bra miljö i din egen trädgård

Först och främst kan du börja i den egna trädgården. En levande trädgård är full av liv både under och ovan jord. Att värna om mångfalden av både växter och djur på olika sätt (livet i jorden) är en av grunderna i en levande trädgård. Ju fler arter desto mindre risk för allvarliga angrepp av skadegörare. Det skapar en balans mellan nyttodjur och skadegörare.

Planera om möjligt lotten så att det finns både sol och skugga, men även fuktigare och torrare partier, så trivs fler växter och djur.

Odling

Använd naturliga gödselmedel och kompost istället för konstgödsel. Det gynnar markorganismerna och bidrar till en bördigare jord.

Gör gödselvatten av nässlor, vallört och andra näringsrika växter eller vattna med utspädd urin.

Så gröngödslingsväxter där du skördat tidiga grönsaker så att inte jorden ligger bar.

Använd inte kemiska bekämpningsmedel mot skadegörare i trädgården. Täck istället med fiberduk. Spruta bort insekter med vanligt vatten eller såplösning. Odlia sorter som är motståndskraftiga mot sjukdomar.

Planera växtföljden i grönsakslandet, låt de olika växtslagen byta odlingsplats från år till år.

Täckodla med gräsklipp, halm, löv och liknande för att bevara fuktigheten i jorden och hindra ogräs.

Samodla gärna grönsaker och blommor. Det kan hålla en del skadegörare borta.

Välj ekologiskt odlade fröer när det finns. Saluförs av vissa fröfirmor.

Kompostera det egna trädgårdsavfallet istället för att bränna eller köra bort det.

Kompostjorden blir utmärkt jordförbättring som ger en mullrik och lucker jord.

Flisa grövre trädgårdsavfall och använd som marktäckning i gångar och under buskar och träd.

Biologisk mångfald

Odlia många arter av blommande örter, buskar och träd. Det är viktigt för bin, humlor och andra nyttoinsekter att det finns blommande växter från vår till höst som ger nektar och pollen.

Bevara vilda blommande växter som inte är besvärande ogräs. Har du en större lott kan du spara en bit gräsmatta som äng på den magraste delen av lotten. Ängsblommorna trivs bäst på mager jord.

Locka fåglar till lotten genom att sätta upp fågelholkar men också genom att plantera buskar och träd som ger frukt och bär. De kan tjäna som skydd, häckningsplats och näringskälla. Fåglarna är värdefulla hjälpredor i trädgården genom sin aptit på insekter.

Hyr eller skaffa bikupor till området som gynnar pollinering av frukt och bär.

Bygg stekelbon för nyttodjur som parasitsteklar och solitärbin.

Odlia växter som lockar blomflugor, bl a flockblomstriga växter som kummin, körvel, koriander och libbsticka, men även andra kryddväxter samt sömntuta och prins Gustavs öga.

Fjärilar vill vi gärna se i trädgården. En förutsättning för det är att det både finns nektarrika växter för den fullvuxna fjärlen och värdväxter för deras äggläggning och larvstadium. Ett stånd med nässlor (väl avgränsade) t ex intill komposten ger en chans för bl a nässelfjäril och påfågelsöga att lägga ägg.

Gynna artrikedomen genom att spara diken, stenrösen, äldre träd och buskar.

Vatten och avlopp

Vattna inte med kranvatten i onödan. Punktbevattna. Låt inte spridaren stå på i sol och vind utan vattna morgon och kväll.

Ta vara på regnvatten om du kan. Det håller en bättre temperatur för växterna.

Luckra jorden efter regn eller bevattning (om du inte redan täckt med gräs-klipp). Det bevarar markfukten.

Anlägg ett fågelbad eller en liten damm på lotten.

Använd bara miljömärkta disk-, tvätt- och rengöringsmedel.

Energi, trä och färg

El i stugan kan ordnas med solceller på stugans tak.

Använd obehandlat, inhemskt virke när du bygger. Kärnved är mer beständig än splintved. Det går också att återanvända gammalt friskt virke.

Använd inte virke impregnerat med arsenik, krom eller koppar.

Återanvänd inte kreosotimpregnerade gamla järnvägsslipers eller ledningsstolar.

Använd så miljövänlig färg som möjligt. Vattenbaserad färg är skonsammare mot hälsa och miljö än lösningsmedelsbaserad färg. Slamfärg är ett bra alternativ, t ex Falu Rödfärg.

Transporter och maskiner

Hand- eller eldriven gräsclippare räcker gott till den egna gräsmattan. Använd alkylatbensin om du har en bensindriven gräsclippare.

Kör inte bil inne i koloniområdet utom för nödvändiga transporter. Åk kollektivt när det är möjligt.

Använd bullrande maskiner så lite som möjligt.

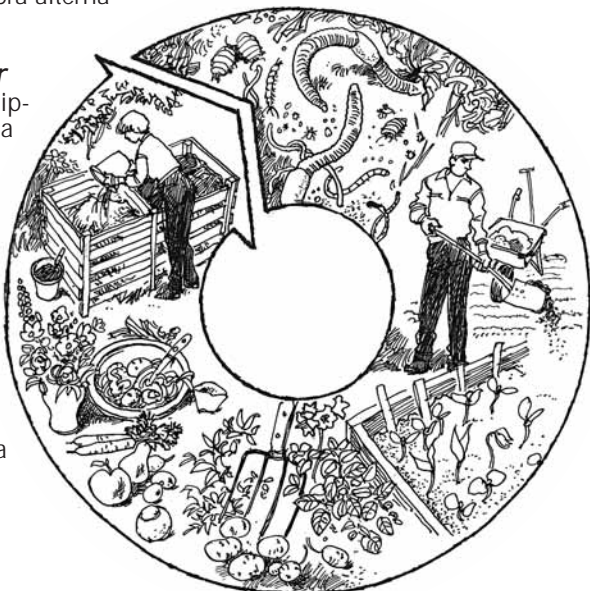
Gå ihop med grannarna om gemensamma inköp av gödsel, jord m m för att minska transporterna.

Vill du vara med och miljödiplomera din förening?

Ta kontakt med föreningens styrelse och föreslå en miljögrupp i föreningen. Miljögruppen kan sedan på styrelsens uppdrag arbeta vidare mot ett miljödiplom.

Så här går det till att miljödiplomera föreningen:

- Föreningen anmäler intresse till förbundet
- Föreningen får häftet med reglerna och en handledning.
- Föreningen väljer en miljögrupp som går igenom kriterierna och fyller i checklistan allteftersom man uppfyller reglerna.
- Förbundet/regionen kan hjälpa till med ytterligare tips och råd på plats.
- Checklistan skickas till förbundet.
- En representant från förbundet besöker föreningen för rådgivning och kontroll.
- Det första steget i miljödiplomeringen, den obligatoriska nivån, ger det första diplomtet.
- Diplomet är giltigt i två år. Därefter krävs en ny bedömning eller att man har gått vidare och samlat poäng på brons-, silver- eller guldnivå.

Redan nu kan du se hur miljövänlig din trädgård är genom att pricka av hur många av de gröna punkterna du klarar!

- Jag använder inte konstgödsel
- Jag använder inga kemiska bekämpningsmedel
- Jag komposterar allt trädgårdsavfall
- Jag komposterar hushållsavfallet på lotten under sommarhalvåret
- Jag odlar med växtföljd i köksträdgården
- Jag samodlar olika grönsaker, även med kryddor och blommor för att minska angrepp
- Jag sår gröngödslingsväxter på mark som inte odlas
- Jag odlar motståndskraftiga sorter av frukt, bär och potatis
- Jag tar vara på regnvatten för bevattning
- Fröställningar av sommarblommor och perenner lämnas på hösten som fågelmat
- Flera prydnadsbuskar med bär och frukt ger mat och skydd för fåglarna över vintern
- Ett litet stenröse/kallmur finns som boplats åt bl a jordlöpare
- Jag sparar en hög med ris och löv som övervintring för igelkottar, fåglar och insekter
- Jag odlar växter som lockar fjärilar, bin och andra nyttodjur
- Ett bestånd av nässlor växer intill komposten som värdväxt för fjärilar
- Jag har satt upp fågelholkar
- Jag har satt upp lämpliga bon för humlor, solitärbin, parasitsteklar m fl
- Jag har en liten damm eller fågelbad
- En del av gräsmattan är omvandlad till äng
- Jag använder hand- eller elgräsklippare
- Jag använder bara miljömärkta rengöringsmedel (disk, tvätt m m)
- Allt grävatten (disk- och tvätt) används för bevattning
- Den egna urinen används till gödsling
- Jag har installerat en solfångare på taket som ger el till stugan
- Bra miljöval väljs till grillen (kol, tändvätska/papper)
- Jag cyklar eller tar bussen till lotten
- Jag köper gödsel och jord tillsammans med mina grannar/föreningen

Läs mer i Lätt om odling nr 1, 3, 5, 9, 11,
13, 18, 19, 20, 21, 26, 29, 38, 40, 41

Text: Solveig Sidblad
Teckningar: Han Veltman

Utgiven av
Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-556 930 80
e-post: kansli@koloni.org • hemsida: www.koloni.org